

ონტოლოგიური უსაფრთხოება

ნიკოლოზ ესიტაშვილი¹

DOI: <https://doi.org/10.61446/mp.3.2024.8495>

აბსტრაქტი

ონტოლოგიური უსაფრთხოების თეორია ხაზს უსვამს ადამიანის სოციალური და ფსიქოლოგიური ასპექტების როლს საერთაშორისო პოლიტიკაში კლასიკური თეორიების თვალსაჩინო ხარვეზების აღმოსაფხვრელად. ქვემოთმოცემულ ნაშრომში მოცემულია სოციოლოგიის, ფსიქოლოგიის, პოლიტიკური მეცნიერებების/ საერთაშორისო ურთიერთობების უბადლო ნაშრომების მიმოხილვა რომელთა ნამუშევრებმა საფუძველი ჩაუყარა საერთაშორისო ურთიერთობის თეორიების ახალ მარგალიტს რომელსაც გირჩევდით რომ გაეცნოთ.

საკვანძო სიტყვები: ონტოლოგიური უსაფრთხოების თეორია, ნეორეალიზმი, საერთაშორისო ურთიერთობები, უსაფრთხოება, იდენტობა

---

¹ სსიპ-დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს, ეროვნული თავდაცვის აკადემიის, სამეცნიერო კვლევითი ცენტრის მთავარი მეცნიერი

Ontological security

Nikoloz Esitashvili²

DOI: <https://doi.org/10.61446/mp.3.2024.8495>

Abstract

The theory of ontological security emphasizes the role of human social and psychological aspects in international politics to overcome the obvious shortcomings of classical theories. The following paper provides an overview of unparalleled works in sociology, psychology, political science/international relations, whose works laid the foundation for the new pearl of international relations theories that I recommend you to familiarize yourself with.

Keywords: ontological security theory, neorealism, international relations, security, identity

---

² Chief researcher of the Scientific Center of LEPL - David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia

შესავალი

მოცემული ლიტერატურის მიმოხილვა თავდაპირველად იკვლევს ონტოლოგიური უსაფრთხოების კონცეფციას და შემდეგ აგრძელებს კონცეფციის გამოყენების ანალიზით საერთაშორისო ურთიერთობების (IR) ლიტერატურაში.

მორალური ქმედებები შეიძლება იყოს საფრთხის შემცველი, და სახელმწიფოები ხშირად ამჯობინებენ იმოქმედონ ამორალურად. ყოველ შემთხვევაში, ამას ამტკიცებენ მეინსტრიმული პოლიტიკური თეორიები. მაგრამ ონტოლოგიური უსაფრთხოების თეორიის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი თეზისი არის ის, რომ სახელმწიფოები ატარებენ პოლიტიკურ კურსს თვითიდენტურობის მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად, მაშინაც კი, როდესაც ეს ქმედებები კომპრომეტირებას უწევს მათ ფიზიკურ არსებობას.³ მაგრამ საინტერესო კითხვაა, რატომ მიისწრაფვიან სახელმწიფოები ასეთი ქმედებებისკენ, თუ ისინი საშიშია. იმიტომ რომ პიროვნული სტაბილობა უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ფიზიკური უსაფრთხოება. ეს არის ფუნდამენტური არგუმენტი, რომელსაც ონტოლოგიური უსაფრთხოების თეორეტიკოსები ამტკიცებენ. ასე რომ, მოდით განვიხილოთ, თუ როგორ განსხვავდება ონტოლოგიური უსაფრთხოება უსაფრთხოების ტრადიციული ცნებებისგან.

ძირითადი ნაწილი

ონტოლოგიური უსაფრთხოება შეიძლება ჩაითვალოს, როგორც „მოვლენებში უწყვეტობისა და წესრიგის განცდა.“⁴ მაგრამ IR ლიტერატურის უმეტესობაში უსაფრთხოების განმარტება საკმაოდ განსხვავებულია: "თვითგადარჩენა არის წინაპირობა ნებისმიერი მიზნის მისაღწევად, რომელიც შეიძლება ჰქონდეს სახელმწიფოს... თვითგადარჩენის მოტივი განიხილება, როგორც მოქმედების საფუძველი მსოფლიოში, სადაც სახელმწიფოების უსაფრთხოება არ არის დაცული."⁵ ონტოლოგიური უსაფრთხოებისთვის კი ეს არის წესრიგი და უწყვეტობა. ნეორეალიზმისთვის კი, რომელიც არის უსაფრთხოების ტრადიციული ვერსიის მომხრე, უსაფრთხოება იწყება გადარჩენით. ჯონ მირშიმერი, შემტევი რეალისტი, ეთანხმება ვალცის თავდაცვით რეალიზმს, რომ სახელმწიფოების ფუნდამენტალური მიზანი გადარჩენაა.⁶ და მეინსტრიმული IR ლიტერატურა ლიბერალური თეორიიდან კონსტრუქტივიზმამდე, მცირე განსხვავებების მიუხედავად, გაჯერებულია ზემოთ ნახსენები გადარჩენის პრინციპით.

მაგრამ ონტოლოგიური უსაფრთხოების მიხედვით, როდესაც ინდივიდი უიმედოდაა, ეს ნიშნავს, რომ მათი იდენტობა არ აკმაყოფილებს მათ. „ონტოლოგიურად უსაფრთხოდ ყოფნა ნიშნავს გქონდეს ... პასუხები ფუნდამენტურ ეგზისტენციალურ

³ Brent J. Steele, *Ontological Security in International Relations: Self-Identity and the IR State* (Routledge, 2008).

⁴ Anthony Giddens, *Modernity and Self-Identity* (Cambridge: Polity Press, 1991).

⁵ Kenneth N. Waltz, *Theory of International Politics* (Long Grove, IL: Waveland Press, 2010).

⁶ John J. Mearsheimer, *The Tragedy of Great Power Politics* (New York: W.W. Norton, 2014).

კითხვებზე.”⁷ ინდივიდები რეფლექსურად აკონტროლებენ საკუთარ თავს და ახდენენ თავიანთი მოქმედებების რეპროდუცირებას რუტინების სახით, რაც მათ ეხმარება შეინარჩუნონ უწყვეტობისა და წესრიგის განცდა, რაც გადამწყვეტია მათი თვითშეგნებისთვის. კრიტიკული სიტუაციები საფრთხეს უქმნის ადამიანების იდენტობას, რაც იწვევს შფოთვას. მსგავსად ინდივიდებისა სახელმწიფოები აფასებენ წესრიგს, რადგან ეს იწვევს პროგნოზირებადობას, ისევე როგორც ზემოთ ნახსენები პირები ცდილობენ შექმნან რუტინები, რათა მათი ცხოვრება მართვადი იყოს. ინდივიდები ცდილობენ დაამყარონ რუტინები და მათ ამოდრავებს სხვა მისწრაფებებიც გარდა თვითგადარჩენისა. ონტოლოგიური უსაფრთხოება ჩნდება მაშინ, როდესაც ინდივიდები ერთვებიან ქმედებებში, რომლებიც ასახავს მათ იდენტობას.

სირცხვილის გრძნობა ონტოლოგიური უსაფრთხოების განუყოფელი ნაწილია. სირცხვილი "ძირს უთხრის თვითშეფასებას."⁸ იმის გამო, რომ ის წარმოშობს დაუცველობის განცდას, ეს ნიშნავს, რომ ვიღაც იქცევა ისე, შეუთავსებლად თვითიდენტურობის გრძნობასთან. სტილი იყენებს სირცხვილის გრძნობას, რათა მიუთითოს სიმპტომი რომელიც ასახავს ეროვნული ონტოლოგიური უსაფრთხოების განცდის რღვევას. ეს გრძნობა ხშირად გვხვდება საერთაშორისო პოლიტიკაში, როდესაც სახელმწიფოს ინდივიდები სინანულს გამოხატავენ თავიანთი ერის წარსულში რაღაცის გამო.⁹ სირცხვილი არღვევს ონტოლოგიურ უსაფრთხოებას, რომელსაც ინდივიდები ავითარებენ რუტინების პრაქტიკით. ისინი წუხდებიან. სახელმწიფოების შემთხვევაში, მთავრობის წარმომადგენლები განიცდიან თვითიდენტიფიკაციის „დარღვევებს“ და მისწრაფვიან მის გამოსწორებაზე მიმდინარე და მომავალ საგარეო პოლიტიკაში.

ონტოლოგიური უსაფრთხოება გულისხმობს საკუთარი მეობის აღმშებლობას. მეხსიერება ამ მხრივ ეხმარება გამოცდილებების გახსენებას და მათ თანმიმდევრულ ნარატივებში ორგანიზებას. ასეთი კონსტრუქციები გვამღვეს იდენტობას, მნიშვნელობას ანიჭებს ჩვენს აწმყოს, მაგრამ მათ ასევე შეუძლიათ შეზღუდონ ჩვენი მომავალი არჩევანი, არჩევანის თავისუფლება. ხისტი რუტინები ზღუდავს სახელმწიფოებს „სწავლის“ უნარში.”¹⁰ მაგრამ მიცენი და სტილი ვერ თანხმდებიან იმაზე, საჭიროა თუ არა ინდივიდის შიგნით შიშის/შფოთვის დამღვევა. მიცენისთვის, პიროვნების ინდივიდუალობის უნარი გარკვეულწილად არის დამოკიდებული რუტინებზე, რომლებიც იცავს მას მუდმივი "შიშებისგან", რომელიც მოდის მის გარემოსგან.¹¹ მაგრამ სტილი იზიარებს გიდენსის და კირკეგარდის მიდგომას, რომლის მიხედვითაც შფოთვა, რომელიც ამოდრავებს ინდივიდებს, აუცილებელია მათთვის „წინ წასასვლელად“ – ეს არ-

⁷ Anthony Giddens, *Modernity and Self-Identity* (Cambridge: Polity Press, 1991).

⁸ Anthony Giddens, *The Constitution of Society* (Berkeley: University of California Press, 1984).

⁹ Brent J. Steele, *Ontological Security in International Relations: Self-Identity and the IR State* (Routledge, 2008), 69.

¹⁰ Jennifer Mitzen, "Ontological Security in World Politics: State Identity and the Security Dilemma," *European Journal of International Relations* 12, no. 3 (September 2006): 341–70, <https://doi.org/10.1177/1354066106067346>.

¹¹ Ibid: 346

ის „ყოფის საკითხი“, რომელიც ეხება „არა მხოლოდ იმას, რაც უნდა გაკეთდეს იმისათვის, რომ ადამიანი გადარჩეს ბუნებაში ფიზიკური საფრთხისგან, მაგრამ როგორ უნდა გაითავისოს არსებობა თავად და იცხოვროს.“¹²

კირკეგარდის აზრით, „შიში“ ან შფოთვა თავისუფლებისგან „თავბრუსხვევის“ შედეგია.¹³ ადამიანები აყალიბებენ რუტინებს ასეთი თავბრუსხვევისგან თავის დასაცავად, წესრიგისა და პროგნოზირებადობის დასამყარებლად. მაგრამ ადამიანები უნდა დარწმუნდნენ, რომ რუტინები და მათი ნამდვილი მე თავსებადია, რადგან თუ ეს ასე არ მოხდა, ისინი სირცხვილს იგრძნობენ და დაიტანჯებიან. ხელოვნური მე თითქმის დაკარგავს თავის მეობას სიამოვნების/კომფორტის სურვილში. მას სურვილი ექნება ნებისმიერ ფასადს მოერგოს. ასე რომ, ის უარყოფს საკუთარ საჭიროებებს სხვების გულისთვის.¹⁴

სტილი წარმოგიდგენთ ონტოლოგიურ უსაფრთხოებაში მნიშვნელოვან ფაქტორთა ოთხ ჯგუფს: (1) რეფლექსური და მატერიალური შესაძლებლობები; (2) კრიზისის შეფასება; (3) ბიოგრაფიული ნარატივი; და (4) დისკურსული ჩარჩოები თანამონაწილეების მიერ. რაც უფრო ქმედუნარიანები არიან სახელმწიფოები, მათგან ასევე მოელიან მეტის გაკეთებას. მათი შესაძლებლობები გარკვეულწილად ზღუდავს მათ. და პირიქით, „მცირე ძალებს“ ამ მნიშვნელობით ექმნება უფრო ემანსიპირებული არსებობა, იმ გაგებით, რომ მათი შფოთვის დონე მცირდება, ირონიულად, შეზღუდული აგენტურობის/ქმედუნარი-ანობის გამო.¹⁵ ონტოლოგიური დაუცველობა ძლიერდება უფრო ძლევამოსილი სახელმწიფოებისთვის, როდესაც არ ერევიან ჰუმანიტარულ კრიზისებში, განსაკუთრებით იმიტომ, რომ ამ კრიზისების თავიდან აცილება შესაძლებელია.

სტილი ასევე გვახსენებს, თუ როგორ აქცევს კრიზისი და თვითიდენტიფიკაციის კონსტრუქცია სახელმწიფოს დამოკიდებულს სამ ურთიერთდაკავშირებულ უნარზე: (1) დისკურსული შესაძლებლობები, სიტუაციის კრიზისად წარმოჩენის მნიშვნელობით; (2) ამ კრიზისის დამაჯერებლად დაკავშირება ეროვნულ მეობა-სთან; და (3) განსაზღვრა, თუ რომელმა პოლიტიკამ შეიძლება ეფექტურად დაასრულოს კრიზისი. მსახიობებმა ასევე წარმატებით უნდა გამოთვალონ გარკვეული პოლიტიკის გატარების ან მისგან თავის შეკავების ფასი ეროვნული იდენტობისთვის.¹⁶

სახელმწიფოები იყენებენ ნარატივს, როგორც „დისკურსული ცნობიერების“ ფორმას, რომლის მეშვეობითაც ისინი ქმნიან მნიშვნელობებს თავიანთი ქმედებისთვის.¹⁷ არის ბიოგრაფიული ტიპის ნარატივები სადაც "მოსაუბრე ასრულებს მოქმედებას რა-

¹² Anthony Giddens, *Modernity and Self-Identity* (Cambridge: Polity Press, 1991).

¹³ Kierkegaard and Walter Lowrie, *Kierkegaard's the Concept of Dread: - 2. Ed. S 4. Printing* (Princeton: Princeton Univ. Press, 1967).

¹⁴ Charles B. Strozier and Michael Flynn, *Trauma and Self* (Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 1996).

¹⁵ Steele, 69.

¹⁶ Steele, 71

¹⁷ Anthony Giddens, *The Constitution of Society* (Berkeley: University of California Press, 1984), 374.

ღაცის თქმისას.”¹⁸ მნიშვნელოვანია მივაქციოთ ოთხ ურთიერთდაკავშირებულ პროცესს ბიოგრაფიული ნარატივის ფარგლებში: მსახიობის წარმოდგენა (1) რა იწვევს მოვლენებს; (2) რას ნიშნავს ეს მოვლენა მსახიობის თვითიდენტობისთვის; (3) რამდენად მნიშვნელოვანია ეს მოვლენები აქტორის ინტერესებისთვის, ან როგორ ვითარდება ინტერესები აქტორის თვითიდენტობიდან გამომდინარე მოვლენასთან მიმართებაში; და (4) რა პოლიტიკა (ასეთის არსებობის შემთხვევაში, თუმცა პოლიტიკის არ არსებობაც არის პოლიტიკა მოვლენასთან მიმართებაში) უნდა გამოიყენოს სახელმწიფომ ამ ინტერესების გასა-ტარე-ბლად.¹⁹

ონტოლოგიური უსაფრთხოება შეიძლება დაირღვეს, როდესაც საერთაშორისო საზოგადოების წევრები იხსენებენ სხვა წევრის წარსულ წარუმატებლობას. სხვადასხვა საერთაშორისო სუბიექტებს შეუძლიათ სახელმწიფოების „შერცხვენა“ რათა მათ იმოქმედონ საგარეო პოლიტიკაში. თომას რისი და სტივენ როპი აღნიშნავენ, რომ „აქ მორალური კამათი ძირითადად იდენტობის პოლიტიკას ეხება, ანუ დასავლურ მთავრობებს და მათ საზოგადოებებს ახსენებენ საკუთარ ღირებულებებს, როგორც ლიბერალურ დემოკრატიებს და ამ ღირებულებების შესაფერის საგარეო პოლიტიკის გატარებას.“²⁰

Bibliography

- Giddens, Anthony. *Modernity and self-identity*. Cambridge: Polity Press, 1991.
- Giddens, Anthony. *The Constitution of Society*. Berkley: University of California Press, 1984.
- Habermas, Jürgen. *The theory of communicative action*. Boston, MA: Beacon Press, 1984.
- Kierkegaard, and Walter Lowrie. *Kierkegaard's the concept of dread: - 2. ed. S 4. printing*. Princeton: Princeton Univ. Press, 1967.
- Mearsheimer, John J. *The tragedy of great power politics*. New York: W.W. Norton, 2014.
- Mitzen, Jennifer. “Ontological Security in World Politics: State Identity and the Security Dilemma.” *European Journal of International Relations* 12, no. 3 (September 2006): 341–70.
<https://doi.org/10.1177/1354066106067346>.
- RISSE, THOMAS. “International Norms and Domestic Change: Arguing and Communicative Behavior in the Human Rights Area.” *Politics & Society* 27, no. 4 (December 1999): 529–59. <https://doi.org/10.1177/0032329299027004004>.
- Steele, Brent J. *Ontological security in international relations: Self-identity and the IR State*. Routledge, 2008.
- Steele, Brent J., and Nicola Parkin. *Ontological security in international relations: Self-identity and the IR state (New International Relations)*. Routledge, 2008.

¹⁸ Jürgen Habermas, *The Theory of Communicative Action* (Boston, MA: Beacon Press, 1984), 288.

¹⁹ Brent J. Steele, *Ontological Security in International Relations: Self-Identity and the IR State* (Routledge, 2008), 72.

²⁰ THOMAS RISSE, “International Norms and Domestic Change: Arguing and Communicative Behavior in the Human Rights Area,” *Politics & Society* 27, no. 4 (December 1999): 529–59, <https://doi.org/10.1177/0032329299027004004>, 251.

- Steele, Brent J., and Nicola Parkin. *Ontological security in international relations: Self-identity and the IR state (New International Relations)*. Routledge, 2008.
- Strozier, Charles B., and Michael Flynn. *Trauma and self*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 1996.
- Strozier, Charles B., and Michael Flynn. *Trauma and self*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield, 1996.
- Waltz, Kenneth N. *Theory of international politics*. Long Grove, IL: Waveland Press, 2010.